

**O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi vazirligi
Navoiy davlat pedagogika instituti**

“Umumiy tarix” kafedrası

***Tarix mutaxassisligi Magistatura bo'limi II-bosqich
magistranti Ravshanov Ravshanning “Mustaqil
O'zbekistonda sanoat sohasida islohotlar,
o'zgarishlar, natijalari va istiqboli (Navoiy viloyati
misolida)” mavzusidagi Magistrlik dissertatsiyasi
himoyasi uchun tayyorlagan***

TAQDIMOTI

Navoiy - 2013 yil

Kirish.

Mavzuning dolzarbligi. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda qisqa davr mobaynida barcha sohalarda tub o'zgarishlar amalga oshirilib, keng ko'lamdagi islohotlar o'z ijobiy natijalarini bera boshladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimov ta'kidlaganidek, "Tariximizga kirib kelayotgan bu buyuk marra munosabati bilan o'tgan davr mobaynida hayotimiz sifati, mamlakatimiz qiyofasi qanday o'zgarib borayotgani, qanday yutuq va natijalarga erishganimiz, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotiga asoslangan ochiq demokratik davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etish yo'lida qanday sur'atlar bilan rivojlanib borayotganimizni baholash ehtiyoji tug'ilmoqda".

Darhaqiqat, O'zbekiston iqtisodiy hayotida sanoatning ham o'ziga xos muhim o'rni bor. Chunki u mamlakat iqtisodiy industrial sektorining yetakchi bo'g'ini, moddiy ishlab chiqarishining asosiy sohalaridan biri sanaladi. Mustaqillik yillarida sanoat ham iqtisodiy-ijtimoiy yangilanish yo'lida rivojlandi.

Bu jabhada ham olib borilgan islohotlar natijasida sanoat tarmoqlarida xilma-xil mulkchilik va xo'jalik yuritishning bozor usullari qaror topdi. Natijada, yurtimiz iqtisodiyotining barqaror o'sishida bu islohotlarning samarasi benihoya katta bo'lib kelmoqda. Shunday ekan, istiqlol sharoitida O'zbekistonda sanoat sohasida olib borilayotgan keng ko'lamdagi islohotlar va ularning ishlab chiqarish rivojiga ta'sirini o'rganish, tahlil qilish, kerak bo'lsa uni tadqiq etish bugungi kunda O'zbekiston tarixi fani va uning tadqiqotchilari oldida turgan dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu jihatdan olib qaraganda, mamlakatimiz sanoatining yetakchi tamoqlari joylashgan Navoiy viloyatidagi sanoat korxonalarida mustaqillik yillarida bo'layotgan islohotlar va o'zgarishlar jarayonini bugungi kun nuqtai nazaridan xolisona ilmiy tadqiq etish va tahlil qilish o'ziga xos tarixiy ahamiyatga molik masaladir.

Mavzuning o'rganilish darajasi.

- Tadqiq etilayotgan mavzuga oid alohida asar hali yaratilmagan, respublikaning ayrim viloyatlari umumiy tarixi, ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy sohalarini o'rganish bilan bir qatorda mustaqillik davri qisqa tahlil qilingan. Tarixchi va iqtisodchi olimlar tomonidan bir qancha asarlar yaratilgan. “Mustaqillik O‘zbekiston tarixining dastlabki qadamlari”, “Mustaqillik va ijtimoiy taraqqiyot”, “ O‘zbekiston Yangi tarixi” kitoblari shular jumlasidandir. Markaziy va mahalliy ommaviy axborot vositalarida Navoiy viloyatida joylashgan viloyatlarning o‘tmishi va bugungi kun rivojlanish odimlari haqida ko‘plab maqolalar va xabarlar chop etilgan.
- Mustaqil rivojlanish bo‘yicha ilmiy bilimlarning ko‘payishi, o‘sib borishida Prezident Islom Karimovning asarlari muhim ahamiyat kasb etadi. Dastlabki yillarda va bugungi qadar nashr etilgan Islom Karimovning asarlari, ma’ruza va chiqishlari mustaqillik davrining ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va ma’naviy-madaniy yangilanish jarayonlarini yoritgan, buyuk o‘zgarishlarning g‘oyaviy asoslari va omillarini belgilab bergan.
- Istiqlol yillarida U.S.Alimov, G.D.Yodgorova, N.S.O‘roqova, N.M.Ziyavitdinova, Z.Odinayeva, R.M.Qarshiyev, U.Sattorovlarning tadqiqot ishlarida Navoiy viloyatining iqtisodiy salohiyati va bunda sanoat ob’ektlarining tutgan o‘rni haqida ayrim ma’lumotlar uchraydi.

Tadqiqotning maqsad va vazifalari.

O'rganilayotgan masalaning dolzarbligi va tadqiqot mavzusining tahlil etilmaganligini hisobga olgan holda 1991-2010 yillarda Navoiy viloyatidagi viloyatlarda sanoat sohasidagi o'zgarishlarni tahlil etish va to'plangan ma'lumotlarni umumlashtirish asosiy maqsad qilib qo'yildi.

Mustaqillik yillarida jamiyatimiz iqtisodiy sohasida ro'y bergan tub islohotlar va buning natijasida bozorga xos qaror topib borayotgan Navoiy viloyati sanoat korxonalarida yuz berayotgan o'zgarishlarni arxiv materiallari, viloyatlar statistika boshqarmalari hamda mahalliy hokimliklarning arxivlaridagi ma'lumotlari asosida o'rganish va tahlil qilish, ko'zlangan umumiy maqsadlardan kelib chiqqan holda quyidagi vazifalar belgilandi.

Tadqiqotning ilmiy-nazariy yangiligi.

- Dissertatsiyada Vatan tarixshunosligida Mustaqillik yillarida O'zbekistonda sanoat sohasida islohotlar va ularning ishlab chiqarish rivojlanishiga ta'siri masalasi hozirgi davr ilmiy metodologiyasi nuqtai nazaridan tadqiq etiladi;
  - Navoiy viloyati sanoat korxonalarining mustaqillik yillaridagi holati to'g'risida tarixiy nuqtai nazardan dissertatsiyada ilk bor batafsil ma'lumotlar beriladi. Zero, Navoiy viloyati sanoati tarixshunosligimizda yaxlit bir iqtisodiy makon sifatida shu paytgacha o'rganilmagan edi;
  - tadqiqotni tayyorlash jarayonida arxiv hujjatlari, ularning Navoiy viloyati viloyatlariga oid qismlari, turli statistik ma'lumotlar ilmiy jihatdan tavsiflanib, Navoiy viloyatidagi viloyatlar sanoati ishlab chiqarishining iqtisodiy ko'rsatkichlari qiyosiy jihatdan tahlil etilib, ilk bor muomalaga kiritiladi.
-

Ilmiy ishning nazariy va uslubiy asoslari.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimov asarlarida ijtimoiy-gumanitar fanlar, jumladan tarix fanini rivojlantirish, olib borilayotgan tadqiqotlarda ilmiylik, xolislik, tarixiylikka e'tibor qaratish borasida ilgari surilgan fikr va tavsiyanomalar, soha mutaxassislarining monografiya, risola va maqolalari dissertatsiya uchun nazariy va uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Magistrlik dissertatsiyasining amaliy ahamiyati.

Tadqiqot natijasida olingan nazariy va amaliy xulosalardan “O‘zbekiston tarixi”, “Markaziy Osiyo tarixi”, “O‘zbekiston shaharlari tarixi”, “Tarixiy o‘lkashunoslik” predmetlari bo‘yicha maxsus kurslar o‘qish, shuningdek, ushbu yo‘nalishda monografiya va risolalar yaratish hamda ilmiy maqolalar yozishda foydalanish mumkin.

Dissertatsiya tarkibi.

Dissertatsiya kirish, uch bob, har bir bob ikkitadan paragrafdan, shuningdek, xulosa hamda foydalanilgan manba va adabiyotlardan iborat.

Mavzu: Mustaqil O‘zbekistonda sanoat sohasida islohotlar, o‘zgarishlar, natijalari va istiqboli (Navoiy viloyati misolida).

Kirish..... 3-bet

I-bob. Mustaqillik – O‘zbekiston sanoati taraqqiyotining muhim omili.

1.1. Mustaqillik sharoitida O‘zbekiston sanoatida olib borilayotgan islohotlar – taraqqiyot garovi 10-bet

1.2. Navoiy viloyati – mamlakatimizda yuqori sanoat potensialiga ega bo‘lgan viloyat 17-bet

II-bob. Navoiy viloyati sanoatiga chet el investitsiyalarining kiritilishi.

2.1. Navoiy viloyati sanoatiga chet el investitsiyalari-ning kiritilishi..... 30-bet

2.2. Navoiy viloyati sanoat korxonalarini qurilishida chet ellik hamkorlar bilan amalga oshirilgan ishlar..... 36-bet

III-bob. Keyingi yillarda Navoiy viloyati sanoatini modernizatsiyalash jarayonlari va natijalari.

3.1. Navoiy viloyati sanoat mahsulotlari va halq iste‘moli mollari ishlab chiqarishining yilma-yil ko‘payib borishi.....41-bet

3.2. Navoiy viloyati sanoat mahsulot sifatining oshib mamlakatdan tashqariga chiqarilishi 45-bet

Xulosa..... 51-bet

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati..... 58-bet

Ilovalar..... 62-bet

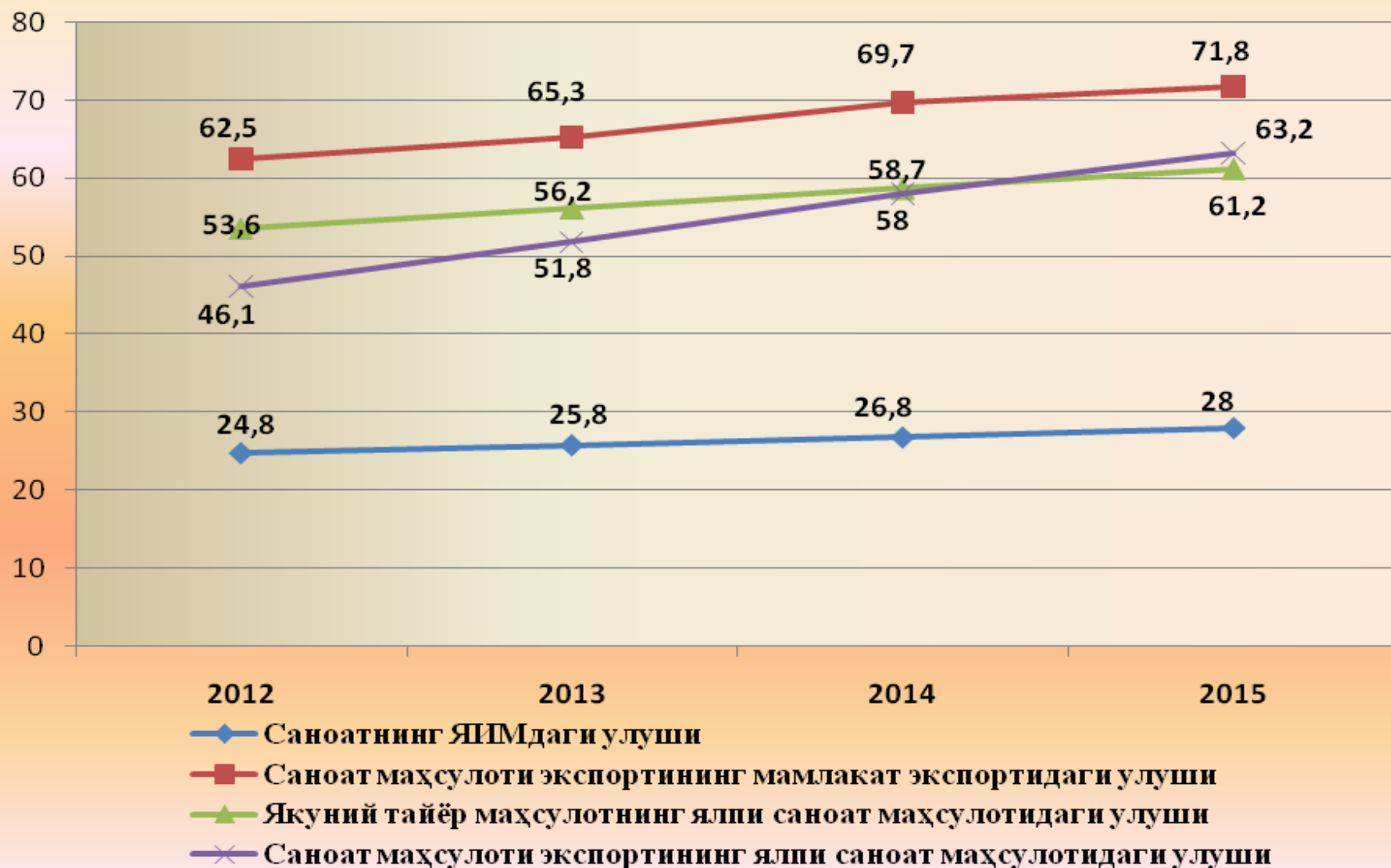
Sanoat, industriya – xalq xo‘jaligining jamiyat ishlab chiqaruvchi kuchlari taraqqiyoti darajasiga hal qiluvchi ta‘sir ko‘rsatadigan yetakchi tarmog‘i; sanoatning o‘zi uchun hamda xalq xo‘jaligining boshqa sohalari uchun mehnat qurollari va boshqa mahsulotlar ishlab chiqarish, shuningdek, xom ashyo, yoqilg‘i qazib olish, energiya ishlab chiqarish, yog‘och tayyorlash, Sanoatda yoki qishloq xo‘jaligida olingan mahsulotlarga ishlov berish va ularni qayta ishlash bilan band korxonalar (fabrikalar, zavodlar, elektrostansiyalar, shaxtalar, konlar va boshqalar) majmui.

Navoiy kon-metallurgiya kombinati (Navoiy KMK)

– Qizilqumnodirmetallotin» davlat konserni tarkibidagi yirik sanoat korxonasi. 1958 yilda tashkil topgan. Kombinatda uran, oltin, kumush, qurilish materiallari, marmar mahsulotlari, fosforitlar qazib olinadi;

Bundan tashqari, sulfat kislota, zargarlik, trikotaj va to'qimachilik buyumlari, mashinasozlik va maishiy texnika ishlab chiqariladi. Qidiruv-razvedka ishlari, ma'danni qazib olish va uni qayta ishlashdan boshlab to uran oksidi va chala oksidi, sof (999,9) oltin olishgacha bo'lgan tugallangan jarayonni amalga oshiruvchi sanoat korxonasi hisoblanadi.

Ўзбекистон Республикаси саноатини 2015 йилга қадар ривожлантиришнинг мақсадли параметрлари

Навоий халқаро логистика маркази

Навоий Кон-металлургия Комбинати

**Мамлакатимиз
корхоналарида ишлаб
чиқарилган
маҳсулотар
рақобатдошлигини
оширишни таъминлаш
юзасидан амалга
оширилиши кўзда
тутилаётган чора-
тадбирлар**

Саноатда маҳсулот таннархини 10-15 фоизга пасайтириш борасида дастур ишлаб чиқиш

Саноатнинг қайта ишлаш тармоқларини жадал ривожлантириш, истеъмол товарларининг турини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш бўйича кўшимча имтиёزلарни кўзда тутувчи махсус қарор қабул қилиш

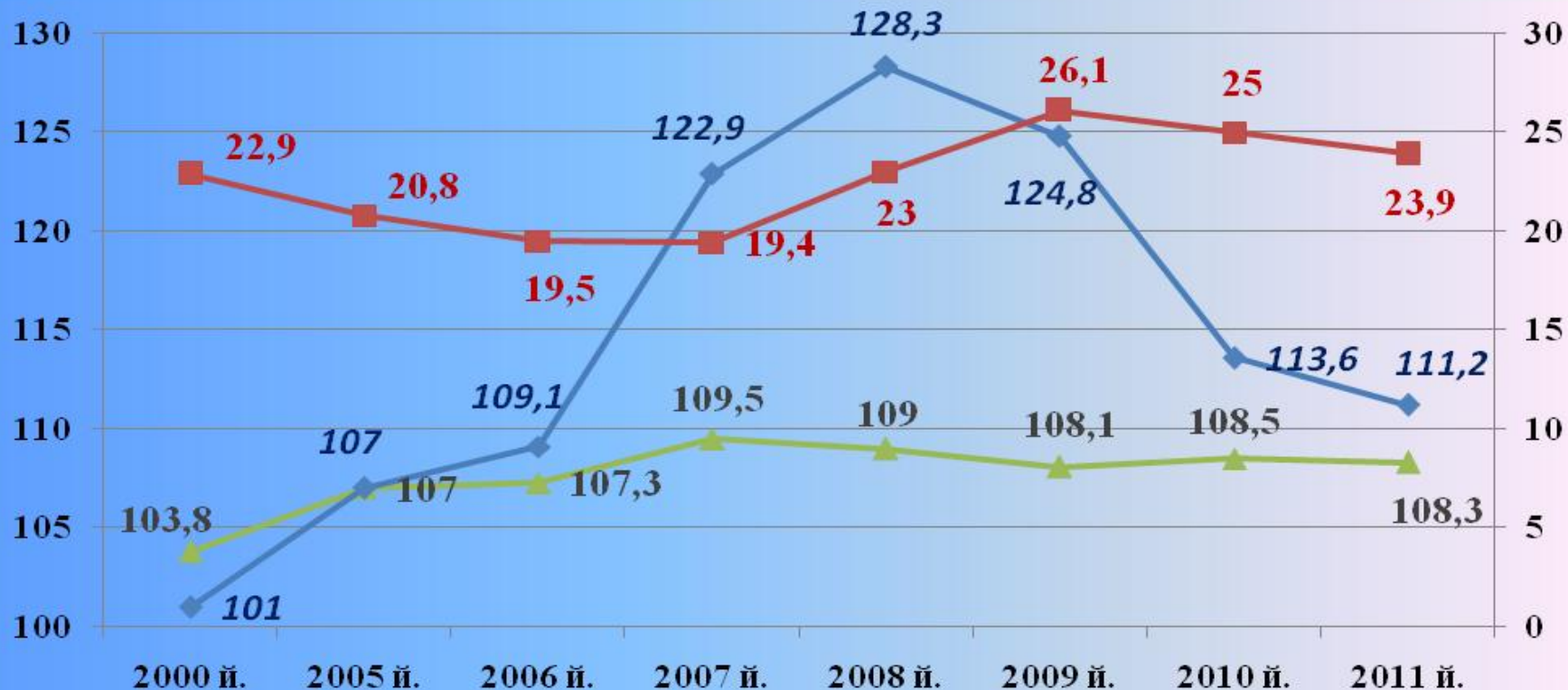
Ташқи бозорларда харидорбоп, рақобатдош бўлган юқори ликвидли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш мақсадида экспортга маҳсулот чиқарувчи корхоналарни рағбатлантиришни янада кучайтириш бўйича кўшимча чора-тадбирларни тайёрлаш

Рақобатдош маҳсулот ишлаб чиқарадиган корхонларнинг экспорт ярмаркалари ўтказишини кенгайтириш, мамлакатимиз корхоналари маҳсулот тақдимотини ўтказиши ҳамда экспорт шартномаларини тузиши учун уларни нуфузли халқаро ярмаркаларга жалб этиш бўйича алоҳида Ҳукумат қарорини қабул қилиш

«НАВОИЙАЗОТ» ОАЖ бирлашмаси

Инвестициянинг ўсиш суръати ва инвестиция ҳажмининг ЯИМдаги улуши

▲ ЯИМнинг ўсиш суръати, %

◆ Инвестициянинг ўсиш суръати, олдинги йилларга нисбатан, %

■ Инвестиция ҳажмининг ЯИМдаги улуши, %

**Иқтисодиётимизнинг реал
секторига қарийб 2 миллиард
900 миллион доллар ҳажмида
хорижий инвестициялар жалб
қилинди, уларнинг 78,8 фоизи
тўғридан-тўғри хорижий
инвестициялардир.**

Ислом Каримов

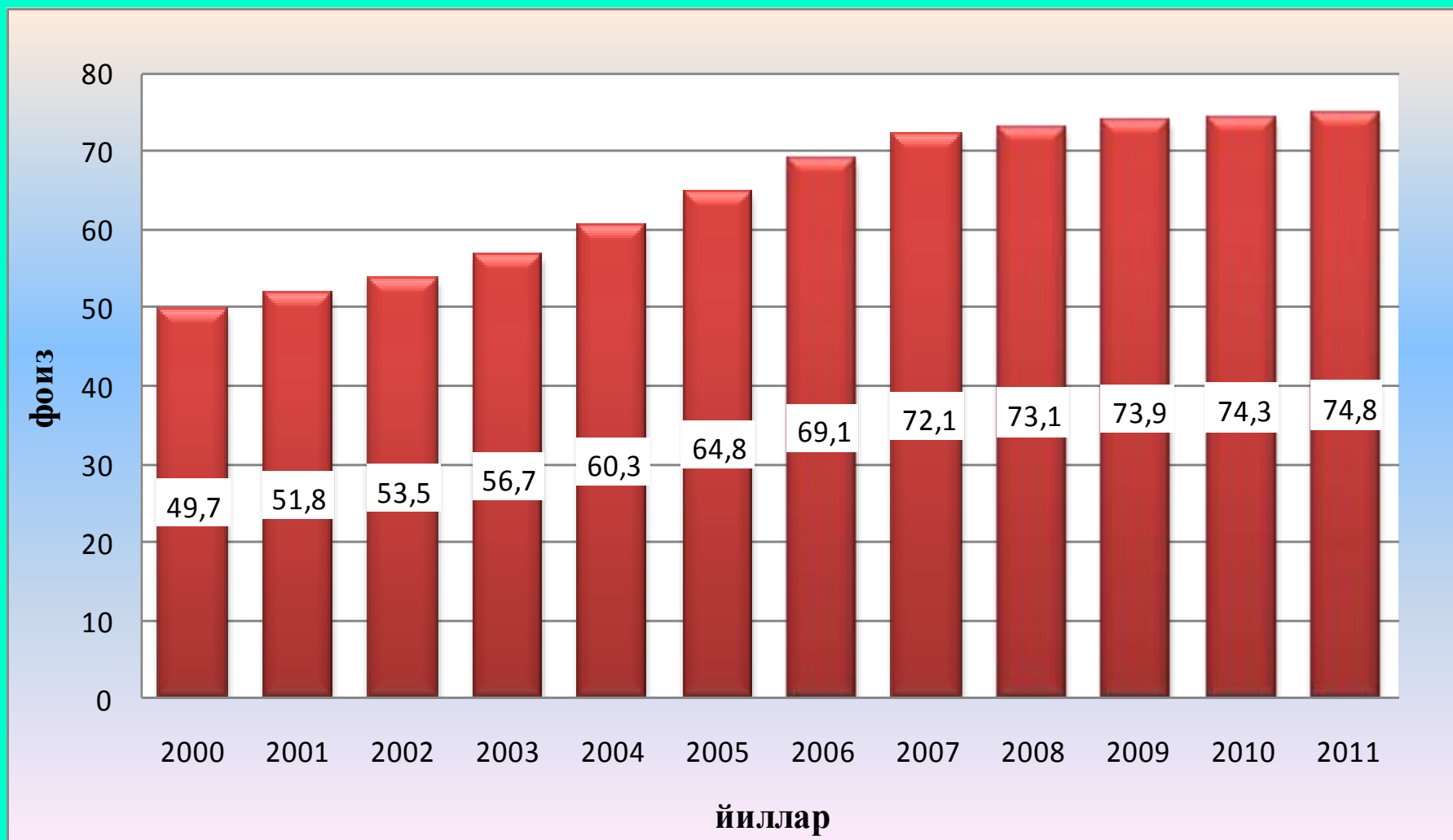
Навоий иссиқлик электр станцияси

Мамлакатнинг рақобат жиҳатдан усунлигини ташкил этувчи унсурлар

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг банликдаги улуши

**Эътиборингиз
учун раҳмат!**